

OPPLÆRINGSPLAN

FOR

SERTIFISERT SIKKERHETSOPPLÆRING

etter

forskrift om administrative ordninger og
forskrift om utførelse av arbeid

modul 4.1

MASSEFORFLYTTINGSMASKINER

Praktisk kjøreopplæring med prøve

32 timer ved sertifisert opplæringsvirksomhet

eller

32 timer ved bedriftsopplæring

Forord

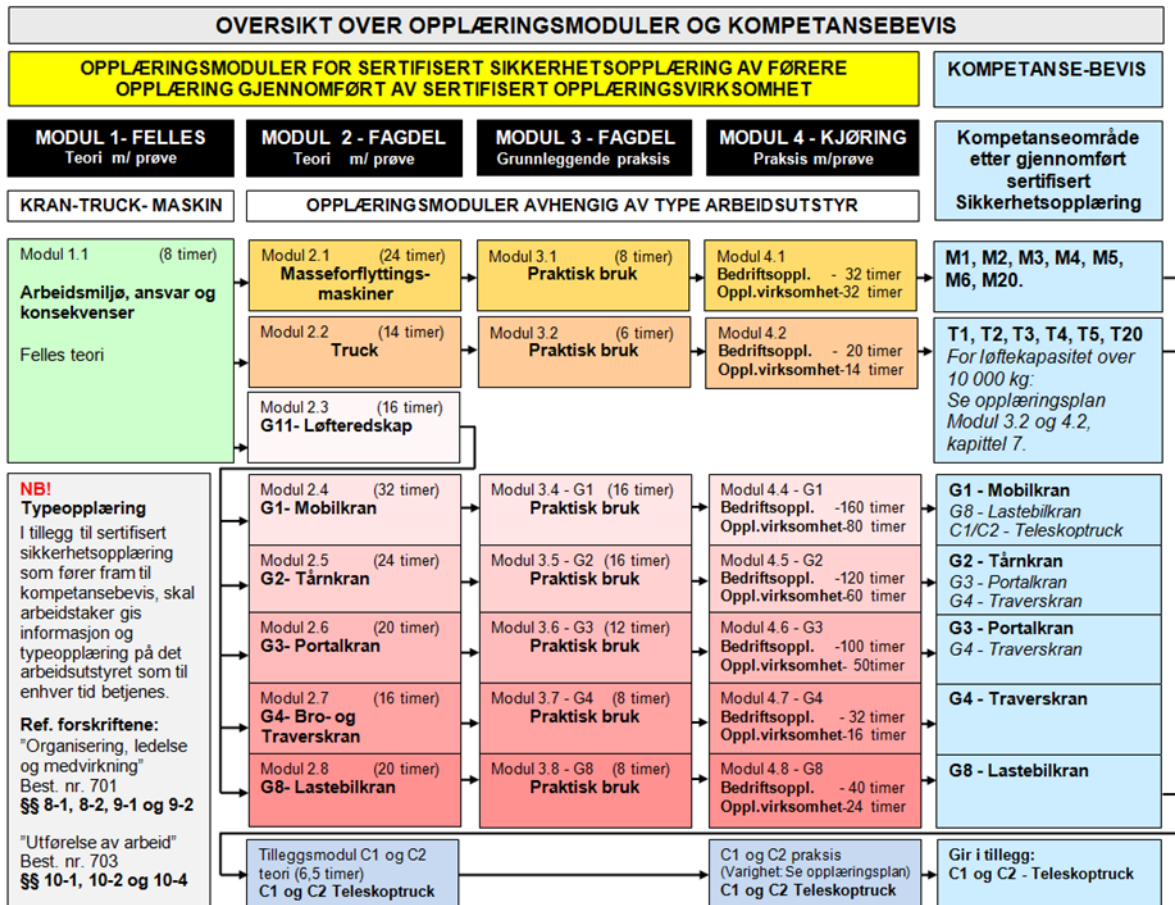
Sertifisert opplæring er en opplæring som kreves for førere av arbeidsutstyr som er beskrevet i forskrift om utførelse av arbeid § 10-3. Denne opplæringsplanen gjelder opplæringsmodul 4.1 etter illustrasjonen nedenfor.

Opplæringsplanen skal brukes av opplæringsvirksomheter som er sertifisert av sertifiseringsorgan utpekt av Arbeidstilsynet, og opplæringen skal gjennomføres av den sertifiserte opplæringsvirksomheten, jf. forskrift om administrative ordninger § 8-1 første ledd.

Opplæringsplanen beskriver et minimum av de kunnskaper og ferdigheter som kreves for bruk av arbeidsutstyr etter forskriftene. Forskriftene forutsetter imidlertid at førere av ulike typer arbeidsutstyr, i tillegg får utstyrsspesifikk opplæring på det utstyret som til enhver tid benyttes, jf. forskrift om utførelse av arbeid § 10-4.

Praktisk opplæring i modul 4 gjennomføres av sertifisert opplæringsvirksomhet, eller i bedrift etter skriftlig avtale med sertifisert opplæringsvirksomhet.

Riktig bruk av arbeidsutstyret har stor betydning for sikkerheten for fører og annet personell som deltar i arbeidsoperasjoner. Feilvurderinger kan få store konsekvenser og føre til alvorlige skader på fører, øvrig personell samt materiell og omgivelser. Positive holdninger til sikkerhet er derfor viktig under opplæringen.

Innholdsfortegnelse

1. Generelt om opplæringen
  2. Målsettinger
  3. Emneliste
  4. Arbeidsmåter
  5. Vurdering
  6. Hjelpemidler / undervisningsmateriell / utstyr
  7. Revisjonsoversikt
- Vedlegg 1 Avsluttende praktisk prøve – krav til dokumentasjon

Kapittel 1. Generelt om opplæringen

MASSEFORFLYTTINGSMASKINER

OPPLÆRINGENS VARIGHET:	32 timer praksisopplæring i opplæringsvirksomhet, eller 32 timer i bedrift – á 45 min.
OPPTAKSVILKÅR:	Gjennomført modulene: 1, 2.1 (24 timer) og 3.1 (8 timer)
FORMÅL MED OPPLÆRINGEN:	<p>Hensikten med opplæringen er å gi føreren allsidig praktisk opplæring og øvelse i sikker bruk av masseforflyttingsmaskiner, slik at ulykker i forbindelse med bruk unngås.</p> <p>Opplæringen skal gi føreren så gode kjøreferdigheter at vedkommende selvstendig på en sikker måte skal kunne gjennomføre oppdrag med masseforflyttingsmaskiner.</p> <p>Føreren må gjennomføre typeopplæring på den maskinen som til enhver tid benyttes, i tillegg til sertifisert sikkerhetsopplæring, jf. forskrift om utførelse av arbeid § 10-4.</p> <p>Opplæringen avsluttes med en praktisk prøve som innbefatter kontroll og bruk av aktuelle maskiner. Bestått praktisk prøve, vil være grunnlag for utstedelse av kompetansebevis for fører av masseforflyttingsmaskin.</p>
FAG- OG TIMEFORDELING:	Se kap. 3.
KRAV TIL OPPLÆRINGSVIRKSOMHET:	Opplæringsvirksomheten skal være sertifisert, jf forskrift om administrative ordninger § 8-1.
KRAV VEDR. BEDRIFTSOPPLÆRING:	Det kreves avtale mellom fadderbedrift og sertifisert opplæringsvirksomhet, inklusive bl.a. fadderordning og opplæring på grunnlag av kranens bruksanvisning. Opplæringen skal følge fastsatte retningslinjer, og være beskrevet i bedriftens HMS system.

Kapittel 2. Målsettinger

HOVEDMÅL:

Etter gjennomført opplæring skal eleven i gjennom en praktisk prøve, for å vise at vedkommende har tilegnet seg tilstrekkelige kjøreferdigheter til selvstendig å kunne gjennomføre varierte arbeidsoperasjoner med aktuelle masseforflyttingsmaskiner, på en sikker måte.

Opplæringsplanen beskriver et timeforbruk på 32 timer. Dette timeantallet er satt ut fra tidligere erfaringer med nødvendig timeforbruk, for å tilegne seg de ferdighetsmålene som er beskrevet nedenfor. Dersom en person oppnår disse ferdighetsmålene ved forbruk av færre opplæringstimer, kan Sertifisert Opplæringsvirksomhet fremstille vedkommende til avsluttende praktisk prøve tidligere.

DELMÅL

:

Opplært person skal:

- 1 Forklare funksjon og virkemåte for hovedkomponentene på masseforflyttingsmaskiner.
- 2 Vise viktige kontrollpunkter før, under og etter bruk.
- 3 Kjenne til de viktigste bruksområdene for aktuell masseforflyttingsmaskin.
- 4 Kunne bruke ulike betjeningsinnretninger for aktuell masseforflyttingsmaskin.
- 5 Vise hvordan hovedtypene av masseforflyttingsmaskiner skal stilles opp og betjenes riktig og sikkert.
- 6 Kjenne til arbeidsområdene til aktuell masseforflyttingsmaskin og vite hvilke forholdsregler som gjelder for faresoner og stabilitet.
- 7 Kunne utføre løft av last på en sikker måte og kjenne til krav om slangebruddsventil.
- 8 Kunne bruke løfteredskap på en sikker måte ved valg, brukskontroll og anhuking.
- 9 Forklare prinsipper for montering, og sikker bruk av ekstrautstyr på aktuelle masseforflyttingsmaskiner.
- 10 Forklare hvordan masseforflyttingsmaskiner skal sikres under transport.
- 11 Vise hvordan masseforflyttingsmaskiner skal stilles opp og kjøres sikkert på ulike typer underlag og i varierende terreng.
- 12 Vise praktiske kjøreferdigheter i betjening av masseforflyttingsmaskiner under forskjellige arbeidsoppgaver.

Kapittel 3. Emneliste

PRAKTISK KJØREOPPLÆRING

MASSEFORFLYTNINGSMASKINER 32 TIMER

Leksjon	Emne	Antall Timer	Merknader
1*	Repetisjon av leksjon 1-7 i modul 3 1	2	
2*	Praktisk øvelse i bruk av masseforflyttingsmaskinen	30	Riktig og sikker bruk mht <ul style="list-style-type: none"> • Betjening/kjøring • Daglig kontroll og vedlikehold etter bruksanvisningen • Kjøring på ulike typer underlag og i varierende terreng
	SUM	32	

Kapittel 4. Arbeidsmåter

Den praktiske kjøreopplæringen skal bygge videre på de generelle grunnprinsippene for praktisk bruk av masseforflyttingsmaskiner som vedkommende lærte i modul 3.1.

Opplæringen må foregå på egnet område hvor den som gis opplæring kan drive ferdighetstrening og realistiske øvelser og utførelse av varierte arbeidsopdrag med masseforflyttingsmaskiner.

Opplæringen må også innbefatte utstyrsspesifikk opplæring på den masseforflyttingsmaskinen deltaker gjennomfører opplæring på, dersom vedkommende skal avlegge avsluttende praktisk prøve på aktuell maskin etter gjennomført opplæring.

I kurssammenheng skal det ikke være flere enn 2 deltakere pr. maskin som da bytter på å kjøre og dirigere og eventuelt anhuke last. Dette er viktig da alle kursdeltakere må være engasjert i meningsfull opplæring hele tiden.

Ved bedriftsintern kjøreopplæring med fadder, må det være inngått særskilt avtale med sertifisert opplæringsvirksomhet, og opplæringen må gjennomføres etter fastsatte retningslinjer.

Fadder er ansvarlig for at opplæringsbok blir ført og attestert.

For kjøreopplæring i bedrift med fadder, og ved praksiskurs ved sertifisert opplæringsvirksomhet, er det viktig at sikkerheten hele tiden er ivaretatt.

Kapittel 5. Vurdering

Etter avsluttet praktisk opplæring, gjennomfører sertifisert opplæringsvirksomhet avsluttende praktisk prøve.

Opplæringsvirksomheten benytter egen instruktør til avsluttende praktisk prøve i bruk av masseforflyttingsmaskin.

Prøven skal sikre at den som har gjennomført opplæringen har tilstrekkelige kunnskaper og ferdigheter i modul 3.1 og 4.1, i tråd med masseforflyttingsmaskinens bruksanvisning:

Det brukes karakterskala: **"Bestått" / "Ikke bestått"**

Praktisk prøve skal omfatte alle læremålene i kurset. Prøven skal gjennomføres etter bestemte retningslinjer for prøveavleggelse.

Avsluttet opplæring skal dokumenteres av opplæringsvirksomheten med dokumentet «Avsluttende praktisk prøve», som skal inneholde informasjonen i vedlegg 1. Eleven skal få med seg en underskrevet «Avsluttende praktisk prøve». Eventuelt skal en underskrevet kopi også sendes til kursbetaler/ arbeidsgiver.

Sertifisert opplæringsvirksomhet skal sørge for at det blir utstedt kompetansebevis til den som er opplært. Utstedelsen av kompetansebevis bør skje i regi av en registerfører, så fremt registerfører gjennomfører en uavhengig kontroll. Med uavhengig kontroll menes her at registerfører er uavhengig av den sertifiserte virksomheten og kontrollerer at vilkårene i Vedlegg 1 er oppfylt. I dette tilfellet forutsettes det en skriftlig avtale mellom registerfører og den sertifiserte opplæringsvirksomheten, dersom registerfører er en ekstern aktør.

Kapittel 6. Hjelpemidler/ undervisningsmaterieell / utstyr.

Type utstyr	Beskrivelse av materieell / utstyr
ØVINGSOMRÅDE	Øvingsområde bør være plassert slik at opplæringen kan gjennomføres usjenert av øvrig aktivitet. Området bør ha en slik karakter at varierte arbeidsoppdrag med masseforflyttingsmaskin kan gjennomføres
OPPLÆRINGSMATERIELL	Tilgang til utstyr for praktisk opplæring <ul style="list-style-type: none"> • Masseforflyttingsmaskiner det skal gis opplæring på • løfteredskap • Annet relevant utstyr for den praktiske opplæringen • Variert last/ masse for demonstrasjon og ferdighetstrening
INSTRUKTØRMATERIELL	<ul style="list-style-type: none"> • Opplæringsplan • Undervisningsplan (egne planer) • Leksjonsanvisninger • Bruksanvisning og vedlikeholds-manualer for aktuelle masseforflyttingsmaskiner □
ELEVmaterieell	<ul style="list-style-type: none"> • Verneutstyr • Bruksanvisning og vedlikeholds manualer for aktuelle masseforflyttingsmaskiner • Opplæringsbok

Kapittel 7. Revisjonsoversikt

Revisjonsoversikt for <i>Masseforflyttingsmaskin modul 4.1 – praktisk kjøreopplæring med prøve</i>				
Utgave	Godkjent dato	Endringsbeskrivelse	Utarbeidet av	Godkjent av
1.1	August 2003		Samordningsrådet	
2.0	xx.xx. 2020	Bedriftsopplæring – tydeligere krav. «Avsluttende praktisk prøve» - krav. Uavhengig kontroll ved registerfører. Forskriftshenvisninger er oppdatert. Arbeidstilsynets eierskap synliggjort.	Arbeidstilsynet	

Avsluttende praktisk prøve – krav til dokumentasjon

*For opplæring etter
forskrift om utførelse av arbeid §§ 10-2 og 10-3, utført av sertifisert virksomhet, jf. forskrift
om administrative ordninger § 8-1 første ledd*

Den avsluttende prøven skal vise om eleven har tilegnet seg tilstrekkelige kjøreferdigheter til selvstendig å kunne gjennomføre varierte arbeidsoperasjoner med aktuelt arbeidsutstyr, på en sikker måte.

Dokumentet «Avsluttende praktisk prøve», skal inneholde følgende:

- en henvisning til forskrift om utførelse av arbeid §§ 10-2 og 10-3
- opplysning om hvilket arbeidsutstyr som eleven er prøvet i,
- opplysning om hvilket tilleggsutstyr som eleven er prøvet i,
- adressen hvor den praktiske prøven er gjennomført
- identifisering av opplæringsvirksomheten (navn, organisasjonsnummer, avdeling, etc.),
- identifisering av sertifiseringsorganet som har sertifisert opplæringsvirksomheten,
- opplysning om når prøven er utført: dag, måned, år (dd.mm.åååå),
- lengden på opplæringen: far både teori og praksis,
- navn og fødselsdato på eleven som har blitt prøvet (maskinskrevet eller for hånd med blokkbokstaver),
- navn på instruktøren som har prøvet eleven (maskinskrevet eller for hånd med blokkbokstaver),
- om den praktiske prøven er bestått eller ikke,
- underskrift av både instruktøren og eleven (kan gjøres elektronisk),
- Følgende tekst:
«Utstedt kompetansebevis for angitt arbeidsutstyr, gir innehaveren grunnlag for å benytte arbeidsutstyret når arbeidsgiver har gitt den opplæring, øvelse og instruksjon som er nødvendig. Intern opplæring skal gis på det spesifikke arbeidsutstyret arbeidstakeren skal bruke, og til oppgavene vedkommende blir satt til, og skal inkludere lokale trafikkregler og organisering av arbeidsplassen. Opplæringen skal være tilpasset arbeidstakerens kvalifikasjoner, skal gis på et språk arbeidstakeren forstår og skal gjentas ved behov. Opplæringen skal dokumenteres. Relevante lov- og forskriftskrav er blant annet arbeidsmiljøloven § 3-2 første ledd bokstav a, forskrift om organisering, ledelse og medvirkning §§ 8-1 og 10-5, arbeidsplassforskriften §§ 2-18 og 5-17, samt forskrift om utførelse av arbeid § 10-4.»

Følgende ferdigheter skal være demonstrert i den avsluttende praktiske prøven for masseforflyttingsmaskin:

	<i>Eleven har demonstrert at han kan:</i>	J	N
1	Forklare funksjon og virkemåte for hovedkomponentene på masseforflyttingsmaskiner.		
2	Vise viktige kontrollpunkter før, under og etter bruk.		
3	Forklare de viktigste bruksområdene for aktuell masseforflyttingsmaskin.		
4	Bruke ulike betjeningsinnretninger for aktuell masseforflyttingsmaskin.		
5	Vise hvordan hovedtypene av masseforflyttingsmaskiner skal stilles opp og betjenes riktig og sikkert.		
6	Forklare arbeidsområdene til aktuell masseforflyttingsmaskin og vite hvilke forholdsregler som gjelder for faresoner og stabilitet.		
7	Utføre løft av last på en sikker måte og kjenne til krav om slangebruddsventil.		
8	Bruke løfteredskap på en sikker måte mht valg, brukskontroll og anhukning.		
9	Forklare prinsipper for montering, og sikker bruk av ekstrautstyr på aktuelle masseforflyttingsmaskiner.		
10	Forklare hvordan masseforflyttingsmaskiner skal sikres under transport.		
11	Vise hvordan masseforflyttingsmaskiner skal stilles opp og kjøres sikkert mht ulike typer underlag og varierende terreng.		
12	Vise praktiske kjøreferdigheter i betjening av masseforflyttingsmaskiner under forskjellige arbeidsoppgaver.		